

LIBRIS

We know
books

ELIZABETH ACEVEDO, autoare de origine dominicană, a crescut în New York. În copilărie decide că vrea să fie rapperiță, dar își dă seama că visul ei este să scrie poezii și să le interpreteze – artă a spectacolului cunoscută sub numele de *spoken word poetry*. În scurt timp devine campioană națională la competițiile de poezie performativă (*poetry slam*). Romanul *Poeta X*, scris în versuri, i-a adus premiul National Book Award for Young People's Literature în 2018 și a devenit bestseller *New York Times*. *Cu focul până-n tavan* este cel de-al doilea roman al scriitoarei și se află în topul celor mai bune romane pentru adolescenți. Acevedo este licențiată în Artă Performativă la George Washington University și are un masterat în Scriere Creativă (University of Maryland). În prezent trăiește în Washington, cu partenerul ei.

ELIZABETH ACEVEDO

CU FOCUL PÂNĂ-N TAVAN

Traducere din limba engleză
de Andrei Dósa

youngart

și pentru că ați fost alături de mine și mi-ați împărtășit poveștile voastre. Îi mulțumesc nespus lui Nyjeri pentru că mi-a răspuns la întrebările legate de bebeluși și pentru că mi-a dăruit două nepoțele atât de dulci și de inteligente; Zaria & Yara, sper să încerc în continuare să fac din această lume un loc mai primitor și mai bun pentru voi și să scriu povești care să celebreze atât agerimea, cât și blândețea voastră.

Dragului meu Shakir, aceasta este o odă a tunsorilor din Philadelphia, a călătoriilor prin lume și a singurei axiome care contează: dacă eu mănânc, și tu mănânci. Mulțumesc că nu m-ai lăsat nicio dată să mă îndoiesc de mine, că citești tot ce scriu și că-mi amintești să mă bucur și de cele mai simple zile de marți. Te iubesc.

Străbunilor mei: întotdeauna. Vă salut. Cine aș fi dacă voi n-ați fi fost? Ce sunt poveștile mele dacă nu o continuare a celor depănate de voi? Ce vă datorez dacă nu totul? Și totuși îmi amintiți mereu că nu vă datorez nimic în afară de acest sine sincer, curajos și întreg.

*Pa'lante siempre.*¹

¹ Întotdeauna înainte (în sp., în orig.) (n. red).

Cuprins

PARTEA ÎNTÂI

Gustul acru

Prima zi	11
Emma	16
Prietenele surori	18
Magie	23
Autorii	27
Fata <i>aia</i>	31
Specific	34
Conversații lângă chiuvetă	41
A fi bucătar	49
Tipul cel nou	53
Despre pierdere	58
Despărțiri	63
Prieteni și iubiți	69
Reîntoarceri	71
Mama	73
Lucruri noi	76
Eseu pentru facultate – prima schiță	78
Primul curs	80
Malachi	85

De culoare, ca mine	89
Previziunea	92
Sărat	95
Crize de furie și teribila vârstă de doi ani	99
Paternitate nestatornică	103
Epuizare	106
Poveste despre două orașe	109
Eșec	113
Catharsis	117
Budincă cu suc	121
Trăind pe picior mare și-n opulență	127
Imposibilități	130
Santi	134
Întâlnire în trei	137
Apeluri telefonice	145
Julio, o, Julio	151
Școala	154
Departa	158
<i>Basura</i>	162
Acasă e acolo unde	166
Am fost crescută	169
Anotimpul uraganelor	172

PARTEA A DOUA

Gustul picant

Chiulitul	181
Iertare	185
Surori	188
Invitații	191
Ajutor de bucătar	195

Aniversare	202
Netflix, nu-i timp de relaxare	208
Ramificații	212
Café Sorrel	216
Papile gustative	228
Noi începuturi	231
Ghici cine s-a întors	235
O încercare grea	238
Propuneri	244
Partea bună	248
Jucător în echipă	251
Întrunirea vrăjitoarelor	254
Vise	258
Mă agită în fiecare zi	262
Scos din tigaie	265
E timpul pentru ceva de ronțait	268
În oase	272
Cina de iarnă	275
Loterie	280
Momeală, cârlig și plumb	287
Complicații	291
Mândrie	294
Pe gheață	299
Unul lângă altul	303
Cavalerism	306
Când plouă	314
Toarnă cu găleata	320
Sânge în fierbere	324
Sărbători	329
Un an nou, rețete noi	332

Banii vorbesc	337
Instantaneu	339
Spania	343
Sosire.	345
Colege de cameră	348
Prima seară	352
<i>Chef Amadí</i>	357
Clonc, clonc.	359
La treabă.	364
Să câștigi.	368
Originile	370
Check-in	376
Poleit cu aur	379
Istorii.	382
Urmărirea.	386
Copii	389
Giuguleală	394
Confortabil	397
Leslie cea Urâtă	401
Aranjate	407
Băieții vor fi	410
De la inimă la inimă	412
Gata?	416
Ultima zi	422
<i>Duende</i>	426
Acasă	428
Acceptare	431
Surprize	434
Foarte bine	440
Pașii următori	443
Iubire.	446

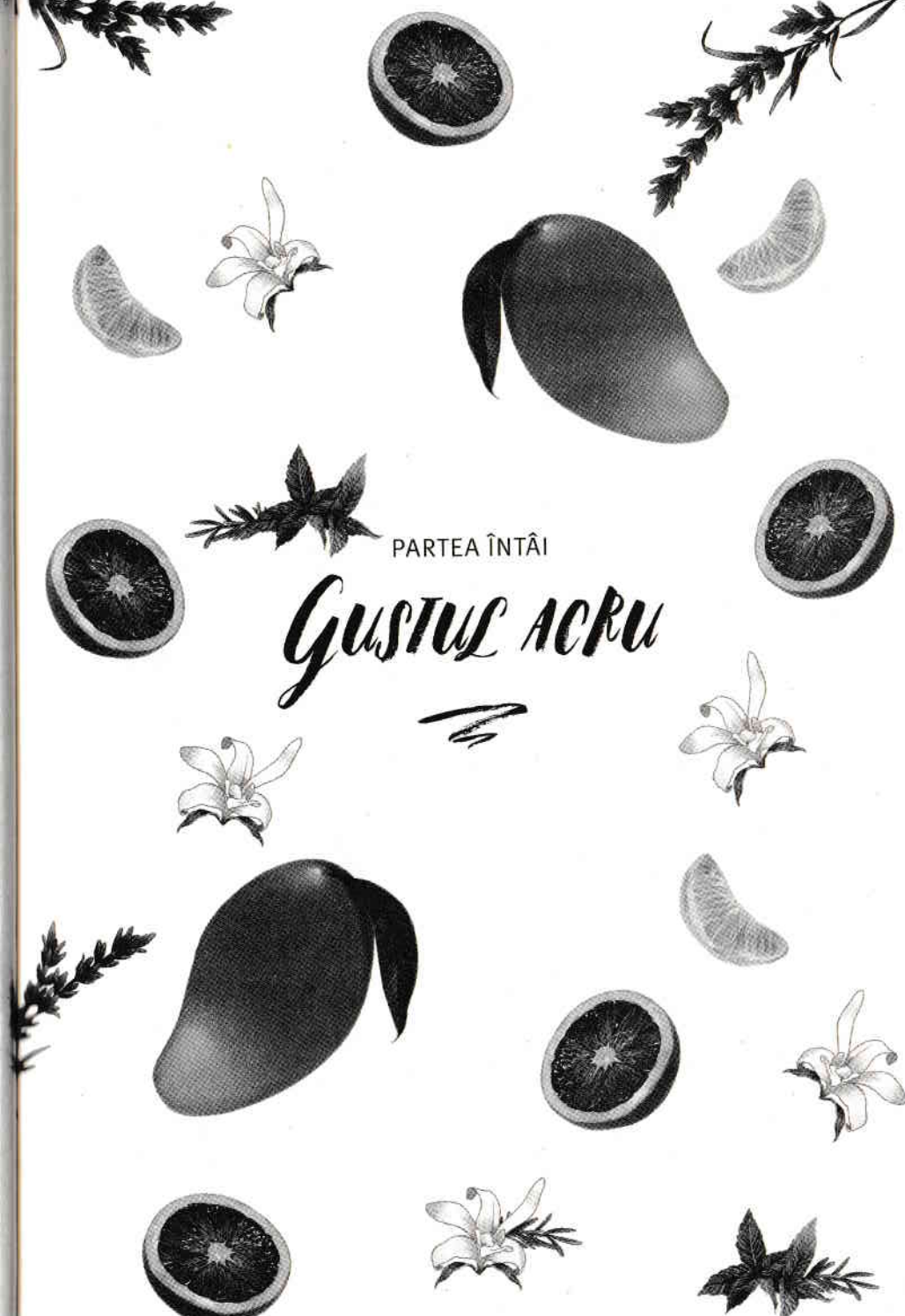
PARTEA A TREIA

Dulce amăru

Înțepenită	453
Admisă	456
Balul de absolvire	461
Ascensiunea	464
Ceremonia de absolvire.	470
Merg mai departe.	474
<i>Mulțumiri</i>	481

LBRIS

We know
books

PARTEA ÎNTÂI

GUSTUL ACRU

[Handwritten flourish]

RETETA

„Când viața îți dă lămâi
fă-ți o budincă tembleque
cu verbină parfumată”
A LUI EMONII

Servire: Inimii tale când îți lipsește cineva drag.

Ingrediente:

Două cutii cu lapte de cocos

Un pumn de zahăr alb

Amidon de porumb

Un vârf de cuțit de sare

Un mănunchi de frunze de verbină parfumată

Multe semințe de vanilie

Scorțișoară, suficientă ca să presari deasupra

Instrucțiuni:

1. Încălziți laptele de cocos într-o cratiță, până începe să fiarbă. Amestecați mănunchiul de frunze de verbină parfumată cu semințele de vanilie și adăugați-le peste laptele de cocos încălzit. Lăsați-le la infuzat.

2. După cincisprezece minute, amestecați laptele de cocos infuzat cu sarea, zahărul și amidonul de porumb. Amestecați compoziția până când amidonul se dizolvă complet. Lăsați ingredientele să dea în clocot și amestecați până ce capătă consistență de budincă.
3. Turnați budinca într-un bol mare pentru cereale și acoperiți-o cu folie de plastic. Lăsați-o la frigider timp de cinci ore.
4. După ce scoateți amestecul din bolul de cereale, presărați scorțișoară deasupra.

* A se consuma de preferință în timp ce visați cu ochii deschiși la palmieri și ascultați o piesă clasică de-a lui Héctor Lavoe.

Prima zi

Bebelușa nici măcar nu plânge când strâng din buze și îi desfac împletitura pentru a patra oară. La drept vorbind, eu sunt cea care e pe punctul să izbucnească în plâns, din moment ce, în ritmul ăsta, o să întârziem amândouă.

— Bebelușa, îmi pare rău. Știu că te doare. Doar că mami nu vrea să arăți ca o varză.

Nu par s-o tulbure scuzele mele, probabil pentru că unu la mână, nu i-l împletesc chiar atât de strâns încât s-o doară (motiv pentru care părul ei stă în toate părțile!) și, doi la mână, Bebelușa se uită la *Moana*. Adoră *Moana*. Atâta timp cât o las să se uite la *Moana*, acceptă să mă joc cu părul ei mult și bine. Slavă Domnului, Angelica mă lasă să folosesc contul ei de Netflix. Mă aplec mai aproape de colțul canapelei ca să-i pot prinde firele mai scurte de pe frunte. Asta-i partea cea mai grea și trebuie să încep să împletesc strâns și mărunț ca să-mi iasă ca lumea.

— Emoni, *vete*.¹ E timpul să pleci. Îi fac eu părul.

Nici nu mă obosesc să mă uit la 'Buela, care stă la baza scărilor ce duc către cele două dormitoare de la etaj.

— Mă descurc, 'Buela. Aproape am terminat.

— O să întârzii la școală.

— Știu, dar...

Nu-mi termin fraza, dar pare că nici nu e nevoie, pentru că 'Buela înțelege întotdeauna, în felul ei.

Vine la noi și ia pieptenele din locul în care l-am lăsat pe canapea.

— Ți-ar plăcea să fii tu cea care o duci.

Dau aprobator din cap și-mi mușcă buza de jos. M-am dat peste cap ca să-i obțin Bebelușei un loc la o creșă bună și, în ciuda listei lungi de așteptare, am tot sunat și m-am dus și personal la Mamá Clara, femeia care se ocupă de creșă, până când a reușit să ne găsească un loc liber. Acum că Bebelușa chiar se duce, mă cuprinde panica. În cei doi ani petrecuți pe pământ, Bebelușa n-a fost niciodată separată de familie. Îi împletesc părul până la capătul șuvițelor. Modelul e simplu, câteva coaife afro, prinse la capăt cu elastice roz de păr, care să se potrivească cu îmbrăcămintea Bebelușei:

¹ Emoni, du-te (în sp., în orig.) (n. red.).

o cămășuță cu guler alb și un pulover roz. Arată adorabil. N-am reușit să-i cumpăr mai mult de trei rânduri de haine pentru creșă, dar mă bucur c-am cheltuit banii pe asta.

Trag scaunul Bebelușei în așa fel încât să stăm față în față, dar o surprind încercând să tragă cu ochiul la *Moana*. Chicotesc, chiar dacă simt o presiune în piept. Chiar dacă Bebelușa e mică, învață cum să fie șireată.

— Bebelușa, mami trebuie să plece la școală. Ai grijă să fii drăguță cu ceilalți copii și fii atentă la Mamá Clara, ca să înveți bine, da?

Bebelușa dă din cap, de parcă tocmai i-aș fi livrat cel mai serios discurs de succes al lui Jada Pinkett Smith. O îmbrățișez, având grijă să n-o strâng prea tare de burta mea și să-i stric codițele la care am migălit o oră. Cu un ultim pupic pe frunte, inspir adânc și-mi iau geanta cu cărți de pe canapea, având grijă să șterg învelitoarea de plastic, ca să nu se supere 'Buela pe mine.

— 'Buela, să nu-i uiți gustarea. Mamá Clara a zis că trebuie să-i dăm pachetul în fiecare zi. A, și suc! Știi că devine agitată.

Când trec pe lângă 'Buela mă aplec să-i șoptesc ceva.

Și i-am pregătit și o sticlură cu apă. Știu că nu-i place la fel de mult, dar nu vreau să bea doar ches-tii cu zahăr, știi?

'Buela se uită la mine ca și cum ar încerca să-și înghită zâmbetul, în timp ce-și pune ușor mâna pe spatele meu și mă conduce spre ușa de la intrare.

— Ia uite cine încearcă să-mi dea lecții despre cum să crești un copil. *Nena*, te rog! De parcă nu eu te-aș fi crescut! Eu și cu tatăl tău.

'Buela mă strânge de umeri, îmi netezește părul strâns în creștetul capului.

— O să fie bine, Emoni. Ai grijă ca *tu* să ai o zi bună în prima zi la școală. Fii drăguță cu ceilalți copii. Învață bine.

Mă sprijin de ea pentru o clipă și inspir mirosul ei caracteristic de vanilie.

— *Bendición*, 'Buela.¹

— *Que Dios te bendiga, nena.*²

Îmi dă o palmă peste fund și deschide ușa de la intrare. Zgomotele de pe bulevardul West Allegheny dau năvală să mă întâmpine: claxoane de mașini, autobuze care frânează scârțâind,

spangleza animată, țipată pe la colțuri de oameni care se salută, și mame care strigă prin fereastra deschisă dându-le ultimele instrucțiuni copiilor lor. Ușa se închide în urma mea și, pentru o secundă, respirația mea se sincronizează cu zăvorul. Toată dragostea simplă din viața mea se află în spatele acestei uși de lemn. Îmi apăs urechea de ea și aud o bătaie din palme, apoi 'Buela spune, pe un ton înalt și voios:

— Ei bine, bebe Emma! Astăzi vei deveni o fetiță mare!

Îmi strâng bretelele de la rucsac. În timp ce alerg în jos pe scări, îmi ofer același discurs de încurajare: În regulă, Emoni. Ce facem azi? E timpul să fii fetiță mare.

¹ Binecuvântează-mă, bunico (în sp., în orig.) (n. red.).

² Dumnezeu să te binecuvânteze, fetițo (în sp., în orig.) (n. red.).

Emma

Voiam să-i dau un nume drăguț Bebelușei. Un nume care să nu-ți dezvăluie prea multe înainte să o cunoști, așa cum se întâmplă cu al meu. Pentru că nimeni n-a cunoscut vreodată o fată albă cu numele Emoni și, imediat ce-mi văd numele într-un CV sau într-o fișă de înscriere la facultate, își fac impresia că știu exact cu ce fel de fată o să aibă de-a face. Ei știu mult mai multe despre mine decât ar trebui să știe și, căcat – adică, rahat – informațiile nu sunt gratis, așa că numele fiicei mele n-avea să dezvăluie nimănui nimic pe degeaba. De aia m-am luptat cu dinții și unghiile cu Tyrone ca s-o numim Emma.

— Nu vrei decât ca numele ei să aibă aceleași litere ca numele tău.

Tyrone e un plângăcios.

— Nu, vreau ca numele ei să sune mai puțin ca numele noastre, i-am spus și nu mai țin minte

dacă atunci am pupat sau nu obrazul de prunc al Bebelușei.

Dar știu că în acel moment am simțit o emoție uriașă; voiam să fac tot ce-mi stă în putință ca să-i ofer fiicei mele cele mai bune șanse din lume. Și, cu toate că numele noastre încep într-adevăr cu aceleași litere, al meu e plin de sunete ascuțite ca de argintărie: *E-Mo-Ni*. Al ei e moale, se rostogolește pe limbă asemenea unui murmur pe jumătate visat.

În orice caz, în ziua în care am completat certificatul de naștere, Tyrone a întârziat, așa că numele ei a rămas Emma. Știu că numele în sine nu e suficient ca să-ți garanteze noi oportunități, dar cel puțin o să-i ofere șansa să intre în încăperea, să le dea celorlalți posibilitatea de a-și da seama că vor să o cunoască mai bine.

Prietenele surori

Angelica mă așteaptă la colț, la fel cum face încă din școala generală. Părul ei lung și negru are şuvițe de același roșu-aprins ca rujul. Se mută de pe un picior pe altul în cei mai strâmți colanți pe care i-am văzut vreodată purtați de cineva.

Mă opresc la jumătatea distanței și mă prefac că mă uit de două ori.

— Fată, o să faci show pentru băieții ăștia! Și e abia prima zi! spun în timp ce ea mă ia de braț și mergem împreună spre stația de autobuz.

— Fată, știi că nu mă interesează băieții ăștia. Domnișoarele, pe de altă parte! Le-am spionat pe rețelele de socializare și vara a făcut minuni pentru multe dintre ele!

Am râs și-am dat din cap.

— Laura știe în ce s-a băgat?

Angelica zâmbește și pentru o secundă seamănă cu îngerul al cărui nume îl poartă.

— Vai, gagică-mea știe că doar mă uit și nu pun mâna. Vreau doar să știe că pot să plec dacă îmi doresc. Am opțiuni.

Angelica și-a făcut publică în mod oficial orientarea sexuală anul trecut și, de îndată ce și-a șters de praf adidașii Air Max din dulap, nu s-a mai uitat înapoi. La vreo două luni după ce-a mărturisit acasă și la școală că e gay, a cunoscut-o pe Laura la un workshop de design grafic pentru adolescenți, ținut la Muzeul de Artă din Philadelphia. Iubita ei, Laura, are constituția vikingilor din care spune că se trage: înaltă, cu umeri lați și cu mâini delicate de artistă, mâini despre care am știut că vor avea grijă de inima prietenei mele celei mai bune.

— Cum zici tu. Văd toate postările cu Laura. Dacă tu și fata aia mai faceți vreo poză în care să vă sărutați cu atâta ostentație, o să-mi șterg contul. De fapt, o să ți-l sparg pe-al tău și-o să ți-l șterg.

— Nu fi hateriță, Emoni. Tyrone încă se comportă ca un cretin?

Am bătut-o pe braț.

— De-asta nu te las în preajma Bebelușei, ai o gură atât de spurcată.

— Și tu n-ai?

Îmi aruncă una dintre privirile ei, în timp ce strâmbă din buze.

— Da, dar eu am învățat de la tine. Și lucrez la asta.

Cu câteva săptămâni înainte m-a luat gura pe dinainte de față cu Bebelușa și a picat cerul pe mine când am auzit-o zicând „că-cat“, de parcă exersa rostirea cuvântului. De atunci nu mai înjur.

— Ce mai face nepoțica mea? N-am mai văzut-o... de când? De sâmbătă?

Rădem. În ciuda gurii ei spurcate, Angelica e grozavă cu Bebelușa și mereu vine la nevoie, când nici eu, nici 'Buela nu putem să avem grijă de ea. Acum că Bebelușa are doi ani, 'Buela insistă că trebuie să-mi asum mai multă responsabilitate în creșterea ei. Ceea ce nu mă deranjează, din moment ce Bebelușa e cel mai tare copil din cartier. E doar dificil să jonglez cu munca, cu ea și acum cu noul an de școală, dacă 'Buela nu-și mai poate asuma rolul principal, așa cum a făcut-o în primii doi ani de viață ai fetiței. Și deși n-o spun cu voce tare, nici nu e nevoie: Tyrone chiar se comportă în continuare ca o pulă – un cur – o *puță*. Cine folosește cuvântul *puță*?

— Hei! Emoni, mă ascultți?

Angelica pocnește din degete aproape de fața mea.

— Scuze... mi-a zburat gândul pentru o clipă. Ce spuneai?

Angelica oftează teatral. De fiecare dată când Angelica oftează, o face în mod teatral.

— Nu mă mai ascultți deloc.

Îmi eliberez brațul dintr-al ei.

— Nu mai vorbi prostii. Tot ce fac e să te ascult pe tine.

— Te întrebam despre mâncarea pe care ai lăsat-o pentru mine și pentru Bebelușa când am avut grijă de ea. Cum ziceai că se numește?

— *Pollo guisado* – tocăniță de pui. A fost bună?

Angelica mănâncă la mine acasă de când eram mici, dar, de vreme ce gătesc mereu altceva, nu e niciodată același fel de mâncare de două ori.

— Am crezut că am dat-o-n bară când am adăugat varza kale la final. Nu era în rețeta originală.

— A fost *atât* de bună. Mă întrebam dacă ai putea s-o pregătești pentru mine și pentru Laura. Peste o lună sărbătorim șase luni de când suntem împreună. Mă gândeam să luăm o cină romantică la mine acasă, mama o să fie plecată din oraș.

— Cina acasă nu e niciodată romantică, Gelly, îi spun.

Autobuzul oprește și ne urcăm odată cu restul oamenilor care, la fel ca noi, merg la școală sau la